

Sygn. akt III AUa 1506/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Bober (spr.)
Sędziowie:	SSA Maciej Piankowski SSO del. Alicja Podlewska
Protokolant:	st.sekr.sądowy Alicja Urbańska

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2014 r. w Gdańsku

sprawy Z. M. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 15 maja 2013 r., sygn. akt VI U 5445/12

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Z. M. (2) odwołał się od decyzji organu rentowego odmawiającej prawa do emerytury.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy zmienił decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury począwszy od dnia 1 listopada 2012r. opierając rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach:

Sąd prowadził postępowanie dowodowe mające na celu ustalenie, czy wnioskodawca spełnia kwestionowaną przez pozwanego przesłankę nabycia prawa do emerytury jaka jest 15-letni staż pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.) w zw. z art.32 i art.184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jt.: Dz.U. z 2013r.

poz.1440 ze zm.). W tym celu Sąd przesłuchał świadków S. S., Z. O., M. P. oraz Z. J. badając dwa okresy zatrudnienia wnioskodawcy:

- od 13.01.1977r. do 05.03.1988r. w (...) Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w Zakładzie w S. i

- od 28.03.1988r. do 31.12.1998r. w (...) Fabrykach (...)

Jak wynika z zeznań świadków, ubezpieczony w okresie zatrudnienia w pierwszym z ww. zakładów od 18.07.1980r. do końca zatrudnienia pracował jako szklarz - krojąc szkło, które następnie było montowane w kontenerach wytwarzanych przez to przedsiębiorstwo. Pracę tę wykonywał ubezpieczony stale (z wyjątkiem okresów pracy w ZSRR i Bułgarii) i w pełnym wymiarze czasu pracy. W lipcu 1980r. ubezpieczony ukończył kurs krojenia szkła.

Następnie ubezpieczony od 28.03.1988r. do 31.12.1998r. pracował stale i na cały etat przy krojeniu szkła w Zakładach (...) w M.. Szkło było niezbędne do produkcji mebli. Ubezpieczony w tym okresie nie korzystał z urlopów bezpłatnych, ani też nie miał dłuższych okresów choroby.

W konsekwencji Sąd doszedł do przekonania, że wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w warunkach szczególnych, wykonując pracę określoną w wykazie A dziale XIII pod poz. 13 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a więc spełnia wymogi nabycia prawa do emerytury.

W apelacji od wyroku organ rentowy zarzucił naruszenie prawa materialnego tj. art.184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach... oraz prawa procesowego tj. art.233 § 1 Kpc.

Powołując się na powyższą podstawę apelacji organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy celem ponownego rozpoznania.

Odkodowując wskazany przez Sąd I instancji charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawcę pozwany skonstatował, że Sąd uznał okresy pracy od 18.07.1980 do 5.03.1988 r. w (...) S. oraz okres od 28.03.1988 do 31.12.1998 r. jako szklarza tj. prace wskazane w wykazie A dział XIII poz.13 (W zespołach formujących szkło) załącznika do rozporządzenia z 1983r.

Skarżący odwołując się do akt osobowych wnioskodawcy poddał analizie angaże wnioskodawcy wskazując, że ubezpieczony w dniu 30.XI. 1976 r. złożył wniosek o przyjęcie do pracy w charakterze ślusarza. Następnie w drodze przeniesienia służbowego od 1.01.1977 r. otrzymał stanowisko ślusarz maszynowy. Następnie angaż z dnia 13.10.1980 r. na stanowisko ślusarz-mechanik. Angaż z dnia 19.10.1982 r. stanowisko : ślusarz-bezp.prod. Angażami z 31.01.1983 r. i 15.03.1985 r. powierzono stanowisko ślusarz i obowiązki bez zmian. W okresie od 8.07.1985 do 15.10.1985 r. ubezpieczony przebywał na budowie eksportowej w Bułgarii wykonując prace malarskie. Dopiero w angażu z dnia 21.05.1987 roku powierzono ubezpieczonemu obowiązki na stanowisku ślusarz - szklarz. W okresie od 1.09.1987 r. do 17.12.1987 r.- budowa eksportowa wM.. Po powrocie angażem z dnia 27.02.1988 r. ponownie powierzono obowiązki ślusarz - szklarz. Przedstawione dokumenty z akt osobowych wnioskodawcy potwierdzają charakter i stanowiska pracy w poszczególnych okresach. Trudno na ich podstawie znaleźć uzasadnienie do ustalenia pracy w charakterze szklarza od 1980 roku. Zdaniem strony pozwanej w postępowaniu sądowym nie udowodniono, iż praca była wykonywana w warunkach szczególnych przez okres 15 lat, bowiem nie wynika to z akt osobowych wnioskodawcy.

Nadto, co zarzucił pozwany Sąd nie przywołał zarządzenia resortowego obligującego do uznania, że wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych rozumianą jako praca w zespołach formujących szkło.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona i musiała skutkować zmianą zaskarżonego wyroku i oddaleniem odwołania, aczkolwiek w niewielkim stopniu związane jest to z argumentacją poczynioną w uzasadnieniu apelacji.

Sąd Apelacyjny nie widzi podstaw do kwestionowania ustaleń Sądu I instancji co do tego, że wnioskodawca podczas zatrudnienia u obu pracodawców stale i w pełnym wymiarze wykonywał pracę szklarza. Niezależnie od nomenklatury stanowiska pracy (ślusarz – szklarz czy też wyłącznie ślusarz) skarżący faktycznie mógł wykonywać pracę opisaną przez świadków przy cięciu i dopasowywaniu szkła (pierwotnie do baraków budowlanych a następnie do mebli), gdyż do tego w istocie praca wnioskodawcy się sprowadzała.

Tyle tylko, że praca szklarza nie jest pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. (Dz.U. Nr 8, poz.43 ze zm.).

Sąd I instancji zakwalifikował pracę wnioskodawcy jako szklarza jako pracę określoną w wykazie A – załączniku do rozporządzenia, dziale XIII pod poz. 13, gdzie wymienione są prace przy krojeniu szkła w zespołach formujących szkło. Organ rentowy wprawdzie to zauważył, niemniej jednak miał wyciągnąć wniosek co do braku podstaw prawnych do uznania pracy szklarza jako pracy w warunkach szczególnych jako mankament orzeczenia wskazuje brak wskazania przepisów resortowych jak gdyby ta okoliczność miała jakiegokolwiek znaczenie.

Godzi się wskazać, że sam wnioskodawca wykazuje oznaki pewnego zaskoczenia uznaniem pracy przy krojeniu szkła za pracę w warunkach szczególnych. Na zapytanie Sądu I instancji co do zagrożeń mających miejsce przy pracy szklarza, którego praca polegała na ręcznym cięciu szyb bez jakichkolwiek maszyn: „Co było szkodliwe przy tym krojeniu szkła ?” zastanawia się (zeznanie - min 00:22:03 zapisu protokołu elektronicznego k.38) i dochodzi do wniosku, że zagrożenie mogło polegać na tym, że w trakcie pracy mógł się skaleczyć, oraz dodaje „no i chyba chemiczne tam sprawy”.

O ile jednak od wnioskodawcy nie można wymagać pełnej analizy podstaw prawnych dochodzonego roszczenia, o tyle dość smutna jest konstatacja, że zarówno Sąd powszechny (vide: pytanie postawione wnioskodawcy min. 00:20:50 zapisu protokołu elektronicznego k.38) jak też organ rentowy nie posiadają orientacji na czym polega proces formowania szkła. Gwoli więc wyjaśnienia, proces ten jest jednym z etapów produkcji szkła, w ramach której wyróżnia się następujące sekwencje:

- przygotowanie zestawu szklarskiego - odważanie według receptury odpowiednio dobranych i przygotowanych surowców, transport do mieszkarki, mieszanie, zasyp do wanny;
- topienie zestawu szklarskiego, klarowaniu oraz studzeniu wytopionej masy do temperatury wyrobowej;
- formowanie szkła przez odlewanie, ciągnięcie, walcowanie, wyciąganie, tłoczenie itp.

Przedstawianie dalszych etapów produkcji szkła mija się z celem z perspektywy niniejszej sprawy, zaś w celu poszerzenia wiedzy wystarczy odesłać do podręczników chemii w szkołach gimnazjalnych.

Krojenie szkła na etapie jego formowania nie ma więc nic wspólnego z pracą szklarza tj. pracą jaką wnioskodawca wykonywał w okresie zatrudnienia. O formowaniu szkła możemy mówić przede wszystkim w hutach szkła, ale także w produkcji różnych produktów ze szkła jak np. fabryka żarówek itp. Innymi zaś słowy, zespoły formujące szkło to nie są zespoły szklarzy docinających szyby do okien.

Przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jt. Dz.U. z 2013r. poz. 1440 ze zm.) ustanawiają zasadę, wedle której emerytura przysługuje mężczyźnie po ukończeniu 65 i 5 miesięcy do 67 roku życia (w zależności od daty urodzenia - art.24 ust.1b). Prawo do emerytury w wieku obniżonym (w tym związane z pracą w warunkach szczególnych) jest więc wyjątkiem od w/w reguły. Obowiązek udowodnienia wszystkich przesłanek do ziszczenia się tego wyjątku spoczywa na ubezpieczonym. Wszelkie istotne wątpliwości, które pojawią się w toku postępowania dowodowego muszą skutkować przyjęciem, że przesłanki uzyskania prawa do wyjątkowego wszak świadczenia nie zostały wykazane. Nie budzi wątpliwości, iż głównym motywem przyświecającym ustawodawcy w stworzeniu instytucji przewidzianej w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS a następnie jej zachowaniu w kształcie wynikającym z obowiązujących przepisów było założenie, że

praca wykonywana w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu. Osoba wykonująca taką pracę ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Służy to swoistemu „wyrównaniu szans” na skorzystanie z prawa do emerytury. W przypadku osób wykonujących prace szczególnie wyniszczające organizm, obniżenie wieku jest skutkiem uzasadnionego medycznie wniosku, iż organizm wcześniej traci wydolność umożliwiającą dalszą aktywność zawodową. Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się więc pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Praca w warunkach szczególnych to praca, w której pracownik w znaczny sposób jest narażony na niekorzystne dla zdrowia czynniki. Jako przykład takiej pracy można wskazać na prace w narażeniu na hałas przekraczający dozwolone normy, w zapyleniu, w oparach chemicznych, w wysokich temperaturach lub zmiennych warunkach atmosferycznych. Do prac tego rodzaju należą również prace przy krojeniu szkła w zespołach formujących szkło przy jego produkcji. Panują tam bowiem wyjątkowo uciążliwe warunki zatrudnienia wiążące się tak z oddziaływaniem czynników chemicznych jak też wysokimi temperaturami. Praca wnioskodawcy bezsprzecznie do takich prac nie należała, samo bowiem ryzyko skaleczenia jest symptomatyczne dla większości prac fizycznych i nie powoduje przyspieszonej degradacji organizmu.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok stosownie do art.386 §1 k.p.c. i oddalił odwołanie stosownie do art.477¹⁴ §1 k.p.c.